

Ennallistamisasetuksen tilannekatsaus

Kuntajohtajakokous 08.03.2023 § 5

Uudenmaan liitto on jatkanut tiiviisti edunvalvontaa liittyen EU:n ennallistamisasetusluonnoksen kaupunkeja koskevaan artiklaan 6. Mariikka Manninen ja Silja Aalto esittelivät asian. Manninen muistutti, että ennallistamisasetusluonnos muodostaa laajan kokonaisuuden, mutta tässä yhteydessä keskitytään kaupunkeja koskevaan artiklaan 6. Luonnon ennallistamista ja monimuotoisuutta on tärkeä edistää, mutta ehdotetussa muodossaan asetustuonnoksen 6. artikla ylittää EU:n toimivallan, eikä se myöskään ota huomioon erilaisia lähtökohtia eri jäsenmaissa. Se ei kokonaisuutena katsottuna edistä ennallistamista vaan toimii luonnon monimuotoisuutta ja kestävyystavoitteita vastaan sekä estää maakunnan ja kuntien kestävä kehittäminen. Asia voidaan ratkaista joko muuttamalla artiklaa yleispiirteisemmäksi tai poistamalla se kokonaan. Pelkkien pinta-alavelvoitteiden sijaan artiklassa tulisi painottaa viherympäristön laatua.

Viimeisimpiä edunvalvontatoimia ovat olleet yhteisen kannanoton julkaiseminen (Uudenmaan, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen maakuntien liitot & Helsingin, Vantaan ja Espoon kaupungit) ja siihen liittyvä tiedottaminen, tapaaminen ympäristöministerin valtiosihteerin sekä asiaa valmistelevien ympäristöministeriön viranhaltijoiden kanssa sekä tapaaminen europarlamentaarikko Miapetra Kumpula-Nattrin kanssa. Tapaamisia ja muuta yhteistyötä on ollut myös esimerkiksi RAKLI ry:n, Kuntaliiton ja HSY:n kanssa. Asiaa on saatu nostettua näkyviin myös mediaan (Ylen uutiset ja aamu-tv, sanomalehdet). Eurooppalaisten metropoliseutujen Metrex-verkostossa on laadittu liiton kannanottoon pohjautuva yhteinen kannanotto, jota on lähetetty mm. europarlamentaarikoille sekä parlamentin Urban Intergroupille. Asian edistämistä varten on perustettu omat verkkosivut.

Manninen näkee, että artiklan 6 tämänhetkisten muotoilujen mukaisten velvoitteiden täyttäminen olisi käytännössä erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta. Viheralueiden lisäämisvelvoitteiden täyttäminen vaatisi niin laajoja pinta-aloja, että se edellyttäisi mm. rakennusten, jopa kokonaisten kaupunkien purkamista ja muuttamista viheralueeksi. Epäselväksi jää, miten ristiriidat kansallisen lainsäädännön kanssa ratkaistaisiin ja miten esimerkiksi asuntotarpeeseen olisi mahdollista jatkossa vastata esimerkiksi kasvavilla kaupunkiseuduilla. Lisäksi artikla kohtelee Uudenmaan kuntia hyvin eriarvoisesti, sillä velvoitteet kohdistuvat vain 13 kuntaan 26:sta eikä ota huomioon kaupunkiseutua kokonaisuutena. Voiko tulevaisuudessa käydä niin, että toimintoja siirtyy niihin kuntiin, joita asetus ei koske, tai kokonaan jonnekin toisaalle? Aalto korosti, että nyky muodossaan artikla koskee aivan kaikkia viheralueita, jopa nurmikkokaistaleita moottoritien varressa. Muualla Euroopassa on suurempaa tarvetta esimerkiksi helteisiin sopeutumiseen, joten tiukempi EU-sääntely on voinut siitä näkökulmasta saada siellä kannatusta. Lopuksi Manninen esitteli konkreettisia esimerkkejä Uudeltamaalta ja muualta Suomesta. Artiklaa sovellettaisiin yhteensä 63 kunnassa koko maan tasolla.

Käytiin keskustelu ja todettiin, että huono lainsäädäntö synnyttää inflaatiota sen soveltamisessa. Merkillistä on, että asetus toimii vastoin kestävä kehityksen periaatteita. Vesialueiden mukaan ottamisella tai poisjättämisellä on suuri merkitys kunnille. Kuultiin myös huoli siitä, miten

asetus suhtautuu jo päätettyihin kaavoihin, joista voi aiheutua suuriakin ongelmia, koska asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Myös kansallinen lausuntomenettely on ollut puutteellinen, sillä kunnilta ei edes alun perin pyydetty lausuntoja asiasta.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että ennallistamisasetus tulee olemaan esillä jatkossakin. Hänen pyynnöstään Manninen kertoi lyhyesti edellisellä viikolla hyväksytyn uuden rakentamislain ensivaikutelmista, sillä perusteellista analyysiä ei vielä ole ehditty tehdä.

Merkittiin esitykset tiedoksi.